

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/3 Winter 2016, p. 645-660

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9311>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 15.02.2016 ✓ Accepted/Kabul: 03.04.2016
✍ Referees/Hakemler: Prof. Dr. Mehmet Dursun ERDEM – Doç. Dr.
Adnan KARADÜZ – Doç. Dr. Hasan BAĞCI - Doç. Dr. Nesrin SİS

This article was checked by iThenticate.

ORTAOKUL ÖĞRENCİLERİNİN OKUMA TUTUMLARI

Altan CAN* - Ercan DENİZ** - Mehmet Akif ÇEÇEN***

ÖZET

Okuma kişinin dünyayı anlamlandırmasını yeni bilgilere ulaşarak kesintisiz öğrenmesini sağlayan en önemli dil becerisidir. Bu yüzden bütün toplumlarda okuma alışkanlığı kazanan bireylerin yetiştirilmesine büyük önem verilmekte, okuma alışkanlığı kazanan birey sayısı bir toplumun kalkınmasında referans olarak alınmaktadır. Okuma alışkanlığı kazandırılmasında birçok değişken etkili olmaktadır. Bu değişkenlerden birisi de okuma tutumudur.

Bu araştırmada, ortaokul öğrencilerinin okuma tutum düzeylerinin belirlenmesi ve okuma tutumlarının çeşitli değişkenlere göre durumunun incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örnekleme tesadüfi örneklem yöntemiyle belirlenmiş, Diyarbakır ili merkez ilçelerinde öğrenim gören ilköğretim 5, 6 ve 7. sınıf öğrencilerinden oluşmuştur. Evreni temsilen farklı sosyoekonomik çevrelerde bulunan 3 ilköğretim okulundan 388 öğrenci araştırma örnekleme olarak alınmıştır. Araştırmada tarama yöntemi kullanılmıştır. Ortaokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları olduğu şekliyle tespit edilmiş, birey ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılmıştır. Verileri toplamak için “Kişisel Bilgi Formu” ile Akkaya ve Özdemir (2013) tarafından geliştirilen “Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği” kullanılmıştır.

Verilerin analizinde SPSS17.0 veri analizi programı kullanılmış, verilerden iki değişken arasındaki ilişkiyi test etmek için t- testi, ikiden fazla değişken arasındaki anlamlılığı test etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA); parametrik olmayan testlerde ise Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda ortaokul öğrencilerinin okuma tutumlarının yüksek düzeyde (3,87) olumlu olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin okuma tutumlarının cinsiyet, sınıf, baba eğitim durumu değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği; anne eğitim durumu ve ana dili değişkenlerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği tespit edilmiştir.

---

* Arş. Gör. Dicle Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı Eğitimi, El-mek: altancan42@hotmail.com

** Öğretmen-MEB, El-mek: ercanede@gmail.com

*** Doç. Dr. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Türkçe Eğitimi Bölümü, El-mek: akifcecen@gmail.com

Anahtar Kelimeler: ortaokul, okuma, tutum, okuma tutumu, okuma alışkanlığı

READING ATTITUDES OF MIDDLE SCHOOL STUDENTS

ABSTRACT

Reading is an important language skill which makes the world more sensible and creates solid learning by reaching out new information. Therefore, all societies not only place importance in raising a generation who has reading habits but also consider the number of individuals having reading habits as the criteria of development of the country. There are several variables affecting reading habits one of which is reading attitude.

The purpose of this study is to identify the middle school students' levels of reading habits and how it is associated with several variables. Sample was chosen by random sampling consisting of 5th, 6th and 7th graders in the Diyarbakir province and its counties (3 schools in different socioeconomic contexts with 388 student) which represented the population. Individual information sheet and Akkaya ve Özdemir's (2013) "Attitude towards Reading Scale" were used in data collection. SPSS 17.0 was used in data analysis. In order to determine association between two variables, t-test; to identify relationship between more than two variables, ANOVA and Kruskal-Wallis and Mann Whitney-U tests were used in nonparametric tests. Results showed that reading attitudes of middle school students were high. Reading attitudes of students were significantly associated with gender, grade, and father's education but there were not any significant relationship between reading attitude and mother's education and mother tongue.

STRUCTURED ABSTRACT

Aim of the Study and Statement of the Problem

The aim of the study is to determine the levels of secondary school students' attitude toward reading and factors affecting this situation. In accordance with this purpose, these sub-goals are handled:

1. What is the level of secondary school students' attitude toward reading?
2. Do the secondary school students' attitudes toward reading differ significantly according to gender?
3. Do the secondary school students' attitudes toward reading differ significantly according to their grades?
4. Do the secondary school students' attitudes toward reading differ significantly according to mother educational status?
5. Do the secondary school students' attitudes toward reading differ significantly according to father educational status?

Turkish Studies

6. Do the secondary school students' attitudes toward reading differ significantly according to mother tongue?

Method

The survey method was used in the research. In survey method, It is aimed to reveal a situation as so, the event which is the subject of the research is tried to be defined in its own conditions, there is no effort for affecting and changing the situation in any way. It is important to describe the intended situation by observing (Karasar, 2012: 77). In the research, the relation between the secondary school students' attitudes toward reading and gender, educational status of parents and mother tongue variables was investigated.

Population and Sample

Population is a totality of elements which the research asks to generalize (Karasar, 2012: 109). The population of the research is secondary school students in Diyarbakır. 388 secondary school students having education in two official secondary school which were set with random sampling method constituted the sample of the research. During the data collection period, 40 questionnaires were not attached to the research as a result of that 8th grade students don't come to school because of TEOG exam. The students were chosen from schools in different socio-economic environments for the representation of the sample. There were 189 (%49) female students and 199 (%51) male students in the sample of the research. Besides, 126 (%29,4) 5th grade students, 134 (%31,1) 6th grade students, 128 (%29,8) 7th grade students and 40 (%9,3) 8th grade students constituted the sample.

Data Collection Tool

The data of the research were collected with Personal Information Form prepared by researcher and Attitude Scale for Reading developed by Akkaya and Özdemir (2013). Information about scale was stated by Akkaya and Özdemir (2013). KMO coefficient which shows the sample sufficiency of the scale was found as .919. Factor analysis was done after determining item distribution and sample size for factor analysis. After the related analysis, 22 items of which first factor load values are below .50 were removed from the scale, a new factor analysis (AFA) was done for the rest 30 items and it was seen that items were collected in four dimensions. Dimensions were named as 'benefit' for first dimension, 'habit' for second dimension, 'devotion' for third dimension and 'getting beyond the truth' for fourth dimension. From the aspect of elements, attitude scale for reading has cognitive feature in 'benefit' dimension, behavioural features in 'habit' and 'devotion' dimensions and affective features in 'going beyond the truth' dimension. Totally the scale consists of 30 items as 23 items are positive and 7 items are negative. Cronbach's Alpha reliability coefficient of the scale is .95. In all dimensions of the scale, Cronbach's Alpha reliability coefficient has been determined as .92 in 'benefit' dimension, .90 in 'habit' dimension, .80 in 'devotion' dimension, .83 in 'getting beyond the truth' dimension. Minimum and maximum scores of the scale are 30 and 150. Score interval has been divided into three equal parts. Attitudes have been determined as 'low' when the score is between 30 and 70, 'medium' when the score is between

---

Turkish Studies

71 and 110 and 'high' when the score is between 111 and 150. The reliability of Attitude Scale for Reading has been calculated again and found as .87 in the research. It can be said that the scale is reliable as consequence of that scales having scores above .70 are accepted as reliable in general (Büyüköztürk, 2013: 183).

Findings

After research, it has been stated that secondary school students' attitudes toward reading are positive and at 'high' level (3,87). Students' attitudes toward reading differ significantly according to gender, grade and father educational status variables but don't differ significantly according to mother educational status and mother tongue variables.

Research results were compared in the light of field studies made on the levels of secondary school students' attitude toward reading and the factors which are effective in students attitudes. In this research, it has been found that secondary school students have a high level of attitudes (3,87) toward reading.

Many previously done researches have supported this finding of the research. Their positive attitudes towards reading have shown that they are more inclined to reading. For this reason, student must be provided to acquire the habit of reading by making them read various works. Because it is seemed the reading attitudes of students in secondary and undergraduate levels have decreased.

The second finding of the research is about gender variable. It has been found that students' attitudes towards reading has shown a significant difference statistically according to the gender of the students. According to arithmetic average results it seems that female students have higher level of reading attitudes than male students.

Although Akyol (2005: 212) has stated that gender factor has affected the reading attitudes less, researches done on primary, secondary and undergraduate levels (Akkaya and Özdemir 2013; Arslantürk, 2008; Balcı vd., 2012; Baş, 2012; Başaran and Ateş, 2009; Bozkurt and Serin, 2003; Bozpolat, 2010; Gömleksiz, 2004; Güngör and Açıkgöz, 2005; İşeri, 2010; Karasakaloğlu, 2006; Kuzu, 2013; Özdemir, 2013; Sallabaş, 2008; Saracaloğlu, Yenice and Karasakaloğlu 2009; Sidekli and Buluç, 2006; Özbay vd., 2008; Yalınkılıç, 2007; Yılmaz and Benli, 2010) have shown that female students' reading attitudes are higher than male students.

The other finding of the research is related to the mother's educational status. It has been seen that mother's educational status has shown no significant difference statistically on secondary school students' attitude toward reading. When looked at the arithmetic average of research data, it has been seen that while mother's educational status increases, students' attitudes toward reading decrease. This result of the research has shown similarities with the Balcı's research (2009) and differences with the research of Baş (2012) In this research it is seen that the reading attitudes of students whose mothers graduated from primary school were higher than the students whose mothers graduated from secondary school high school and higher education. Çeçen and Deniz (2015) has stated the reason of this situation as that the mothers who

---

Turkish Studies

couldn't read because of a variety of reasons, reflect their desires and expectations to their children and this has positive effects on students' attitudes towards reading and as for the mothers ' who graduated from university not spending enough time with them make students attitudes towards reading low.

The other finding of the research is related to the father's educational status. It has been observed that father's educational status has shown significant difference statistically on secondary school students' attitudes toward reading. When looked at the arithmetic average of research data, it has been seen that the attitude of reading has increased according to the rankings of father's educational status such as primary, secondary, high school and university levels.

Another finding of the research is about using the mother tongue. The student's attitudes towards reading hasn't shown significant differences statistically in accordance with their mother tongue variables. In the arithmetic averages of the research, it has been seen that student's whose mother tongue is Kurdish and accepted as bilingual, have higher reading attitudes.

As a result, as there is a positive relationship between the reading attitudes and other language skills (Baş ve Şahin, 2012), there is a need for researches that make the use of hybrid methods to develop students' attitudes towards reading. To enhance students' attitudes towards reading, it is necessary to make researches in different patterns.

Keywords: secondary school, reading, attitude, reading, habit of reading

Giriş

Bir okuma metni; içeriği, üslubu ve akıcılığıyla hedef kitlesini kendi dünyasına çekebilmelidir. Hatta yazarının örgülemiş olduğu paragraflar, kurduğu cümleler, seçtiği kelimeler sesiyle, anlamıyla, ahengiyle okuyucusuna kitabın bütününe sevdirebilmelidir. Bütün bunları okuyucunun kavrayabilmesi okuma zevki edinmiş olmasına bağlıdır. Ana diline ya da okuduğu dilin inceliklerine vâkıf olmayanların okuma zevkine ulaşması ve bu zevki tatması zordur.

Aksan'a (2007: 51-54) göre dil; istek, duygu ve düşüncelerin bir toplumda ses ve anlam yönünden ortak olan öğeler ve kurallardan yararlanılarak başkalarına aktarılmasını sağlayan çok yönlü, gelişmiş bir dizgedir.

Dil; insanın varlık ve kavramlara, çevresinde olup biten olaylara bakış açısını belirleyen en önemli unsurlardandır. Dil sayesinde toplumun bireyleri arasında bir bağ oluşur. Dilin korunması, aynı zamanda kültürün korunmasıdır. Çünkü kültürün aktarılması yazılı veya sözlü dil aracılığıyla gerçekleştirilmektedir.

Bu bağlamda dili içselleştirerek beceri hâline getiren, dilin kurallarını bilen ve estetik zevk sahibi olan bireyler yetiştirmek için temel dil becerileri (okuma, yazma, dinleme ve konuşma) bütünlük içerisinde öğretilmekte ve ele alınmaktadır. Okuma becerisi ile öğrencinin yazılı metinleri doğru, akıcı bir biçimde okuması, okuduklarını değerlendirip okumayı alışkanlık hâline getirmesi amaçlanmıştır (MEB, 2015: 3-8).

Turkish Studies

Okumanın birçok farklı tanımı yapılmıştır. Genel hatlarıyla okuma; görme, dikkat, algılama, hatırlama, seslendirme, anlamlandırma, sentezleme, çözümlenme, değerlendirme ve yorumlama gibi farklı fiziksel ve zihinsel bileşenlerin birlikteliğiyle oluşan, karmaşık bir süreç (Coşkun, 2002; Demirel, 2000; Kavcar, Oğuzkan ve Sever, 1997; Öz, 2006; Özbay, 2009; Özdemir, 1993; Sever, 1997; Tazebay, 1993; Ünal, 2001; Yalçın, 2002; Yangın, 1999) olarak tanımlanmıştır.

Ülper (2010: 3) okumayı; okuyucunun amacına, süreçte birtakım stratejilerin kullanılmasına ve yinelemeli olmasına; Gökdemir (1999: 60) okuyucu tarafından metnin sorumluluğunun alınarak özgün bir düşünceyle yorumlanıp aktarılmasına; Akyol (2012: 1) ise ön bilgilerin kullanılmasına, yazar ve okuyucu iletişimine dayanmasına, uygun bir yöntem ve amaçla gerçekleştirilmesine vurgu yaparak tanımlamıştır.

Bu tanımlamalar doğrultusunda okumanın genel nitelikleri şöyle özetlenebilir: Okuma; iletişim, algılama, anlama, kavrama, yorumlama, öğrenme, seslendirme, bilişsel, duyuşsal ve devinimsel boyutları olan hiyerarşik bir süreçtir. Okumanın -metin ve okuyucu olmak üzere- iki ana unsuru olduğu söylenebilir. Gerçek bir okuma, sözü edilen süreçlerin eksiksiz bir şekilde bulunması hâlinde gerçekleşebilir.

Okumanın alışkanlığa dönüştürülerek okuma becerisinin kazanılması birey için çok önemlidir. Okuma becerisi, bireylerin eğitim-öğretim ve meslek hayatında başarılı olmasını sağlamakla birlikte boş zamanlarını kitap okuyarak değerlendirme bilincini de kazandırır (Kavcar vd., 1997). Bununla birlikte bireylerin eleştirel düşünme becerisine sahip olması, olgun, saygılı, duyarlı ve çağdaş olarak nitelendirilen birey özelliklerini kazanması için de okuma becerisi ve alışkanlığı önemlidir (İşeri, 1998: 8).

Okuma alışkanlığı, kişinin okumayı bir ihtiyaç olarak algılaması sonucunda okuma eylemini, yaşamı boyunca sürekli, düzenli ve eleştirel biçimde gerçekleştirmesi (Bircan ve Tekin, 1989: 395; Gönen, Çelebi ve Işıtan, 2004: 8; Saracaloğlu, Bozkurt ve Serin, 2003: 150; Yılmaz, 1992: 12) biçiminde açıklanmıştır.

Çocuklar, okuma beceri ve alışkanlığını ilk olarak ev ortamında kazanır. Bunlara yönelik ilk etkileşimin anne, baba ve kardeşlerle kurulduğu bilinmektedir (Çakmak ve Yılmaz, 2009: 494). Dolayısıyla okuma alışkanlığı kazanmada anne ve babanın bu alışkanlığa sahip olması önem taşımaktadır. Anne ve babanın ev ortamında kitaba ve okumaya karşı sergilemiş olduğu tutumun çocuğu erken yaşlarda okumaya yöneltip güdülediği, ona okuma becerisi ve alışkanlığı kazandırdığı söylenebilir.

Okuma becerisi konusunda Türkiye'deki öğrencilerin istenen seviyede olduğunu söylemek zordur. PISA tarafından 2003, 2006, 2009 ve 2012 yıllarında yapılan testlerde Türkiye'nin okuma becerisi puanının OECD üyesi ülkeler ortalamasının altında olduğu görülmüştür (PISA, 2016).

Okuma eğitiminden beklenen faydanın sağlanabilmesi için öncelikle bireyin okumayı sevmesi ve okumadan kaçınmaması gerekmektedir. Bunun için de bireyin okumaya yönelik olumlu tutum geliştirmesi önem arz etmektedir. Bireyin bir konudaki tutumu yüksek olursa o konuya ilişkin kazanımlara daha kolay ulaşması beklenir. Okuma alışkanlığı ile tutumu arasında kavramsal olarak bir neden-sonuç ilişkisi olduğunu söylemek mümkündür. Okuma alışkanlığı, günlük hayatın bir parçası hâline geldiğinde tutumun da olumlu yönde gelişmesi, tutum geliştikçe de alışkanlığın pekişmesi düşünülebilir. Dolayısıyla iki kavram arasında birbirini destekleyen bir döngü kurulmuş olmaktadır.

Ballachey'e (1962: 177) göre tutum, toplumsal herhangi bir varlığa karşı olumlu ya da olumsuz değerlendirme ve duygular ile bu varlık lehindeki ya da aleyhindeki yönelimlerdir. Bu

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/3 Winter 2016

tanımdan hareketle göre okuma tutumu, okuyucunun okumayı olumlu veya olumsuz olarak değerlendirmesi, okumaya hangi açıdan yöneldiği biçiminde tanımlanabilir.

Okumaya yönelik tutumu Alexander & Filler (1976: 1) öğrencinin okuma isteği duymasına veya okumaktan uzaklaşmasına neden olan duygular olarak tanımlamıştır.

Öğrencileri belli durum, nesne ve eylem karşısında belli davranışlar göstermeye iten bir eğilim olan okuma tutumunun olumlu ya da olumsuz olması okuma başarısını etkilemektedir (Çeçen ve Deniz 2015). Bu özelliklerin tespiti açısından okumaya yönelik tutumların ölçülmesi önem arz etmektedir. Öğrencilerin akademik başarıları ile okumaya yönelik tutumları arasında olumlu bir ilişki olduğunu gösteren pek çok araştırma (Bağcı, 2010; Balcı, 2009; Başaran ve Ateş, 2009; Karabay ve Kuşdemir Kayıran, 2010; Martinez, Arıca ve Jewell, 2008; Sallabaş, 2008) bulunmaktadır. İlköğretim, ortaöğretim ve yükseköğretim seviyelerinde okumaya yönelik tutumların belirlenmesi açısından birçok araştırma yapılmıştır (Akkaya ve Özdemir 2013; Aslan, Çelik ve Çelik 2009; Özbay, Bağcı ve Uyar, 2008; Balcı 2009; Bağcı, 2010, Balcı, Uyar ve Büyükkız, 2012; Başaran ve Ateş, 2009; Bozpolat, 2010; Çakıcı, 2005; Çeçen ve Deniz 2015; Durualp, Çiçekoğlu ve Durualp, 2013; Gömleksiz, 2004; İşeri, 2010; Kuzu, 2013; Özbay, Yılmaz ve Benli, 2010; Ünal 2006; Yücel, 2005). Okuma becerisi üzerine yapılan araştırmalarda okuma tutumuna ilişkin araştırmaların ilk üç arasında yer aldığı görülmüştür (Akaydın ve Çeçen, 2015: 187).

Öğrencilerin okuma tutumlarının gelişmesinde okuma becerisinin sağlıklı bir biçimde edinilmiş olması, okumanın bir zevk ve alışkanlığa dönüşmesi ile buna ilişkin yararın hessedilmesinin etkili olduğu söylenebilir. Okumaya ilişkin olumlu tutum geliştiremeyen öğrencilerin, okuma eylemini yaşam boyu öğrenme aracı olarak görmeleri beklenemez. Okuma tutumlarını etkileyen değişkenler üzerine yapılacak çalışmaların, öğrencilerin kitap okuma tutumlarını olumlu yönde geliştirmeye katkı sağlayacağı söylenebilir.

Araştırmanın amacı, ortaokul öğrencilerinin okuma tutum düzeylerini ve bunu etkileyen unsurları tespit etmektir. Bu amaç doğrultusunda şu alt problemler ele alınmıştır:

1. Ortaokul öğrencilerinin okuma tutum düzeyi nedir?
2. Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumlarında cinsiyete göre bir farklılık var mıdır?
3. Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumlarında sınıf düzeyine göre bir farklılık var mıdır?
4. Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumlarında anne eğitim durumuna göre bir farklılık var mıdır?
5. Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumlarında baba eğitim durumuna göre bir farklılık var mıdır?
6. Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumlarında ana dillerine göre bir farklılık var mıdır?

Yöntem

Bu bölümde çalışma deseni, araştırmanın örnekleme, verilerin toplanması ile verilerin analizi ve bunlarla ilgili veri toplama araçları, bunların güvenilirliği, yapılan istatistiksel analizler gibi bilgilere yer verilecektir.

Çalışma Deseni

Araştırmada tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modelinde bir durumu mevcut şekliyle ortaya koyma hedeflenir; araştırmaya konu olan olay, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır, onu herhangi bir biçimde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez. Önemli olan, betimlenmek istenen durumun gözlemlenerek belirlenmesidir (Karasar, 2012: 77). Araştırmada

cinsiyet, sınıf, anne ve baba eğitim durumu, ana dil değişkeni ile ortaokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları arasındaki ilişki, kendi koşullarında incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubunu Diyarbakır’da tesadüfi örneklem yöntemiyle belirlenen iki okulda öğrenim gören 388 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Verilerin toplanma safhasında 8. sınıf öğrencileri TEOG sınavından dolayı okula gelmediklerinden 40 öğrenciye uygulanan ölçek verileri araştırmaya dâhil edilmemiştir. Örneklemi oluşturan öğrenciler evreni temsil etmesi amacıyla, farklı sosyoekonomik çevrelerdeki okullardan seçilmiştir. Araştırmaya katılan öğrencilerin kişisel özelliklerine ilişkin bilgiler Tablo 1’de sunulmuştur:

Tablo 1: Örneklem Grubuyla İlgili Bilgiler

Sınıf	5. sınıf		6. sınıf		7. sınıf		Toplam	
	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek	Kız	Erkek
Sayı	63	63	63	71	63	65	189	199
%	16,2	16,2	16,2	18,2	16,2	16,7	49	51

Tablo 1’de de görüldüğü gibi araştırma evreninin 189’u (%49) kız, 199’u (%51) erkek öğrencidir. Ayrıca 126’sı (%29,4) 5, 134’ü (%31,1) 6, 128’i (%29,8) 7 ve 40’ı (%9,3) 8. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması

Araştırmanın verileri, araştırmacılar tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu ve Akkaya ve Özdemir (2013) tarafından geliştirilen Okumaya Yönelik Tutum Ölçeği (OYTÖ) ile toplanmıştır. Geliştirme aşamasında Cronbach Alfa güvenilirlik katsayısı .95 olarak bulunan ölçeğin güvenilirliği bu araştırma çerçevesinde yeniden hesaplanarak .87 bulunmuştur. Genel olarak .70 ve üzeri olan ölçeklerin güvenilir kabul edilmesinden hareketle (Büyüköztürk, 2013: 183) ölçeğin güvenilir olduğu söylenebilir. Araştırmada kullanılan OYTÖ ile ilgili bilgiler Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2: OYTÖ İle İlgili Genel Bilgiler

Boyutlar	Yarar	Alışkanlık	Adanma	Gerçeği Aşma
Madde Sayısı	12	8	6	4
Cronbach Alfa	.92	.90	.80	.83

Verilerin Analizi

Toplanan veriler, SPSS 17.0 veri analiz programı kullanılarak çözümlenmiştir. Verilerden iki değişken arasındaki ilişkiyi test etmek için t-testi, ikiden fazla değişken arasındaki ilişkiyi test etmek için tek yönlü varyans analizi (ANOVA) kullanılmıştır. Değerlendirmeler sonucunda elde edilen bulgular tablo hâlinde gösterilmiş ve yorumlanmıştır. Verilerin çözümlenmesinde, öncelikle öğrencilerin olumlu maddelere verdikleri yanıtlar “tamamen katılıyorum” 5, “katılıyorum” 4, “kararsızım” 3, “katılmıyorum” 2, “kesinlikle katılmıyorum” 1 şeklinde hesaplanmış, olumsuz maddelerde ise tersi bir puanlama yapılmıştır. Tamamen katılıyorum” ifadesi 1 puan, “kesinlikle katılmıyorum” ifadesi 5 puan olacak şekilde puanlandırılmıştır.

Turkish Studies

Bulgular

Ortaokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla yapılan bu araştırmada bulgular araştırmanın alt başlıklarına göre ele alınmış ve tablolar hâlinde sunulmuştur.

Öğrencilerin okumaya yönelik genel tutum düzeylerini belirlemek için frekans analizi yapılmıştır. Sonuçlar Tablo 3'te sunulmuştur:

Tablo 3: Öğrencilerin Okumaya Yönelik Tutum Düzeyleri

Katılımcı Sayısı	En Az Puan	En Çok Puan	Ortalama Puan	Standart Sapma
388	1.00	5.00	3,873	,59

Tablo 3'te görüldüğü gibi öğrencilerin okumaya yönelik tutum düzeyleri 5 puan üzerinden ($X = 3,87$) olarak tespit edilmiştir.

Ortaokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre ilişkisini belirlemek için bağımsız gruplar t-testi yapılmış, bulgular Tablo 4'te sunulmuştur:

Tablo 4: Ortaokul Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumlarının Cinsiyete Göre Analizi

Cinsiyet	n	x	Ss	Sd	t	P
Kız	189	3,93	,64	386	2,02	,046
Erkek	199	3,81	,53			

Tablo 4'e göre ortaokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermektedir. Öğrencilerin okumaya yönelik tutumları cinsiyete göre [$t(386) = 2.02$, $p < .05$] olarak tespit edilmiştir. Bulguların aritmetik ortalamasına bakıldığında kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha üst düzeyde okuma tutumuna sahip oldukları görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ile sınıf değişkeni arasındaki ilişki Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış, analiz sonuçları Tablo 5'te sunulmuştur:

Tablo 5: Öğrencilerin Okumaya Yönelik Tutumlarının Sınıf Seviyesine Göre Analizi

Sınıf	n	Sıra ort.	sd	χ^2	p
5. Sınıf	126	234,30			
6. Sınıf	134	189,47	2	27,853	,000
7. Sınıf	128	160,59			

Tablo 5'te görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin sınıf seviyesine göre okumaya yönelik tutumlarının [$\chi^2(2) = 27,853$; $p = 0,000$; $p < 0,05$] şeklinde olduğu belirlenmiştir. Bulgulara göre ortaokul öğrencilerinin sınıf seviyesi ile okumaya yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olduğu görülmektedir. Sınıfların Tablo 5'teki sıra ortalamaları dikkate alındığında 5. sınıftaki öğrencilerin, 6. ve 7. sınıflardaki öğrencilere göre daha yüksek tutuma sahip oldukları

görülmektedir. Ayrıca 6. sınıftaki öğrencilerin okuma tutumlarının 7. sınıftaki öğrencilerden daha yüksek olduğu ifade edilebilir.

Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumları anne eğitim durumuna göre Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılmış, analiz sonuçları Tablo 6’da sunulmuştur:

Tablo 6: Öğrencilerin Okumaya Yönelik Tutumlarının Anne Eğitim Durumuna Göre Analizi

Anne Eğitim Durumu	n	Sıra ort.	sd	χ^2	p
İlkokul	109	201,55			
Ortaokul	121	195,10	3	1,423	,700
Lise	82	196,00			
Y. Öğretim	76	181,81			

Tablo 6’da görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin anne eğitim durumu ve okumaya yönelik tutumları Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırıldığında sonucun [$\chi^2(3)=1,233$; $p=0,700$; $p>0,05$] şeklinde olduğu, anne eğitim durumu ile öğrencilerin okumaya yönelik tutumları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farkın olmadığı tespit edilmiştir. Bulguların aritmetik ortalamaları incelendiğinde anne eğitim durumu yükseldikçe öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının azaldığı görülmektedir. Tablo 6’daki ortalamalar dikkate alındığında annesi ilkokul mezunu olan öğrencilerin, annesi ortaokul, lise ve yükseköğretim mezunu olan öğrencilere; ortaokul ve lise mezunu olan öğrencilerin de annesi yükseköğretim mezunu olan öğrencilere göre daha yüksek tutuma sahip oldukları görülmektedir.

Ortaokul öğrencilerinin okuma tutumları baba eğitim durumuna göre Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırılarak analiz sonuçları Tablo 7’de sunulmuştur:

Tablo 7: Öğrencilerin Okumaya Yönelik Tutumlarının Baba Eğitim Durumuna Göre Analizi

Baba Eğitim Durumu	n	Sıra ort.	sd	χ^2	p
İlkokul	51	207,03			
Ortaokul	83	193,90	3	7,826	,050
Lise	121	211,80			
Yükseköğretim	133	174,33			

Tablo 7’de görüldüğü gibi öğrencilerin baba eğitim durumuna göre okumaya yönelik tutumları Kruskal Wallis Testi ile karşılaştırıldığında [$\chi^2(3)=7,826$; $p=0,050$; $p\geq 0,05$] olarak tespit edilmiştir. Öğrencilerin babalarının eğitim durumu ile okumaya yönelik tutumları arasındaki farkın istatistiksel olarak anlamlı olmadığı görülmektedir. Tablo 7’deki ortalamalar dikkate alındığında babası lise mezunu olan öğrencilerin, babası ilkokul, ortaokul ve yükseköğretim mezunu olan öğrencilere; ilkokul mezunu olan öğrencilerin de babası ortaokul ve yükseköğretim mezunu olan öğrencilere göre daha yüksek tutuma sahip oldukları görülmektedir.

Öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının ana dili değişkenine göre varyans analizi ile karşılaştırma sonuçları Tablo 8’de sunulmuştur.

Turkish Studies

Tablo 8: Öğrencilerin Okumaya Yönelik Tutumlarının Ana Dillerine Göre Analizi

Ana Dili	n	x	Ss	Sd	t	P
Türkçe	263	3,85	,620	386	,988	,324
Kürtçe	125	3,91	,514			

Tablo 8'e göre ortaokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının ana dili değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermediği belirlenmiştir. Öğrencilerin okumaya yönelik tutumları ana dili değişkenine göre $[t(386)=,988, p>.05]$ olarak tespit edilmiştir. Ulaşılan bulguların aritmetik ortalamasına bakıldığında istatistiksel olarak anlamlı olmasa da ana dili Kürtçe olan öğrencilerin ana dili Türkçe olan öğrencilerden daha üst düzeyde okuma tutumuna sahip oldukları görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde araştırma bulgularından hareketle elde edilen sonuçlara yer verilmiştir. Araştırma sonuçları öğrencilerin okumaya yönelik tutum düzeyleri ve tutumlarında etkili olan unsurlar açısından alanda yapılan çalışmalar ışığında tartışılmıştır.

Bu çalışmada ortaokul öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının yüksek düzeyde olumlu olduğu tespit edilmiştir. Araştırmanın bu bulgusunu, daha önce yapılan pek çok araştırma da (Balcı vd., 2012; Başaran ve Ateş, 2009; Durualp, Çiçekoğlu ve Durualp, 2013; İşeri, 2010; Sallabaş, 2008) desteklemektedir. Bu durum ortaokul öğrencilerinin okumaya karşı bilişsel, duygusal, ve davranışsal yönden olumlu eğilim içinde olduklarını göstermektedir. Gönen, Öncü ve Işıtan'ın (2004) yaptığı çalışmada ilköğretim beşinci, altıncı ve yedinci sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıklarının ve okumaya karşı ilgilerinin alt sınıflarda daha yüksek olduğu, öğrencilerin önceki yıllarda daha fazla kitap okudukları görülmektedir. Okumaya yönelik tutumlarının olumlu olması, okumaya karşı istekli olduklarını göstermektedir. Bu nedenle öğrencilere çeşitli eserler okutturularak okuma alışkanlığı kazanmaları sağlanmalıdır. Çünkü ortaöğretim (Baş, 2012; Çeçen ve Deniz, 2015; Çelik, 2015) ve lisans seviyesinde (Bozpolat, 2010; Kuzu, 2013; Yılmaz ve Benli, 2010) öğrencilerin okuma tutumlarının azaldığı görülmektedir.

Araştırmanın ikinci bulgusu cinsiyet değişkeniyle ilgilidir. Öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarının cinsiyet değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık gösterdiği tespit edilmiştir. Aritmetik ortalama sonuçlarına göre kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha üst düzeyde okuma tutumuna sahip oldukları görülmektedir. Gelişme çağındaki erkek öğrencilerin daha hareketli etkinliklere ilgi duyması, kapalı ortamlardan çok dışarıda vakit geçirmeye meyilli olması, bu sonuçla ilgili olabilir.

Akyol (2005: 212) cinsiyet değişkeninin okuma tutumlarını az etkilediğini ifade etse de ilköğretim, ortaöğretim ve lisans düzeyinde yapılan çalışmalarda (Akkaya ve Özdemir 2013; Arslantürk, 2008; Balcı vd., 2012; Baş, 2012; Başaran ve Ateş, 2009; Bozkurt ve Serin, 2003; Bozpolat, 2010; Gömleksiz, 2004; Güngör ve Açıkgöz, 2005; İşeri, 2010; Karasakaloğlu, 2006; Kuzu, 2013; Özdemir, 2013; Sallabaş, 2008; Saracaloğlu, Yenice ve Karasakaloğlu 2009; Sidekli ve Buluç, 2006; Özbay vd., 2008; Yalınkılıç, 2007; Yılmaz ve Benli, 2010) kız öğrencilerin okuma tutumlarının erkek öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmektedir.

Eşel (2005: 138) kadın ve erkeklerin davranışsal olarak birbirlerinden farklı oluş nedenlerinin yıllardır tartışıldığını, son dönemde yapılan nörobilimsel çalışmalar sonucunda bunun, beyinle ilgili farklılıklardan kaynaklandığını dile getirmiştir. Ancak son yıllarda yapılan çalışmalarda cinsiyet kaynaklı farklılığın gittikçe azaldığı görülmektedir. Bu sonuçla ilgili olarak Sevim ve Gedik (2014) yapılandırmacı yaklaşımın cinsiyet faktörünün dil becerileri üzerindeki

etkisini azalttığına vurgu yapmıştır. Buna ilave olarak Çeçen ve Deniz (2015) medyanın, geleneksel aile yapısında ve toplumsal değerlerde meydana getirdiği değişimlerin bunda etkili olduğunu ifade etmektedir. Ancak cinsiyet faktöründeki etkinin azalmasıyla ilgili karma yöntemlerin kullanıldığı araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Araştırmanın diğer bulgusu sınıf düzeyine göre öğrencilerin okuma tutumlarıyla ilgilidir. Ortaokul öğrencilerinin sınıf düzeyi arttıkça okuma tutumlarının düştüğü tespit edilmiştir. Bu bulgu, İşeri (2010) tarafından yapılan çalışmayla benzerlik göstermektedir. Sınıf düzeyi arttıkça okuma tutumunun artması hedeflenen kazanımlar doğrultusunda beklenen bir durumdur. Fakat sınıf düzeyi arttıkça okumaya ilişkin tutumun azalması eğitimin çıktılarına göre beklenmeyen bir sonuçtur. Araştırma sonuçlarına göre okuma tutumunun 5. sınıflarda en yüksek düzeyde, daha sonra sırasıyla 6 ve 7. sınıflarda olduğu görülmektedir. Bu durumun nedeni, genellikle sınav kaygısına bağlanmış olsa da sorunun kaynaklarını doğrudan belirlemeye dönük araştırmalara ihtiyaç vardır. Bu doğrultuda, çoktan seçmeli testlerin okuma ilgisini azaltması; ders kitaplarında, öğrencilerin ilgilerine uzak, nitelik açısından zayıf metinlerin bulunması; Türkçe derslerinde metin işleme süreçlerinin okumanın daha çok mekanik yönüyle ilgili olması üzerinde durulabilir.

Araştırmanın diğer bulgusu anne eğitim durumuyla ilgilidir. Anne eğitim durumunun ortaokul öğrencilerinin okuma tutumları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermediği görülmüştür. Araştırma sonuçlarının aritmetik ortalamasına bakıldığında anne eğitim düzeyi arttıkça öğrencilerin okuma tutumu düzeylerinin azaldığı görülmüştür. Araştırmanın bu sonucu Balcı'nın (2009) yaptığı araştırmayla benzerlik; Baş'ın (2012) yaptığı araştırmayla da farklılık göstermektedir. Balcı (2009) 8. sınıf öğrencilerinin okuma tutumlarında ebeveynlerinin etkili olmadığı; Baş ise anne baba eğitim seviyesinin öğrencilerin tutumunu etkilediği, eğitim seviyesi arttıkça olumlu tutum düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşmıştır.

Bu araştırmada annesi ilkökul mezunu olan öğrencilerin okuma tutumlarının annesi ortaokul, lise ve yükseköğretim mezunu olan öğrencilerden daha yüksek olduğu görülmüştür. Çeçen ve Deniz (2015) bu durumun kaynağını, çeşitli nedenlerden dolayı okuyamayan annelerin okuma arzu ve beklentilerini çocuklarına yansıttığı, bunun da öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarında olumlu bir etkiye sahip olduğu; üniversite mezunu annelerin ise kendileriyle genellikle yeterince vakit geçiremedikleri için öğrencilerin tutumlarının düşük olduğu şeklinde ifade etmişlerdir.

Araştırmanın diğer bulgusu baba eğitim durumuyla ilgilidir. Baba eğitim durumunun ortaokul öğrencilerinin okuma tutumları üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık gösterdiği görülmüştür. Araştırma sonuçlarının ortalamalarına bakıldığında babalarının eğitim düzeyi lise, ilkökul, ortaokul ve üniversite sıralamasına göre okuma tutumunun arttığı görülmüştür. Araştırmanın bu sonucu ortaokul öğrencileri üzerinde babaların daha etkili olduğunu göstermektedir. Geleneksel aile yapısında baba otoriter yapısının birçok alanda etkili olduğu gibi öğrencilerin okuma tutumu üzerinde de etkili olduğu görülmektedir. Ayrıca eğitim seviyesi düşük olan babaların, çocuklarının iş edinmesinde ve daha iyi bir geleceğe sahip olmasında okumanın önemli bir işleve sahip olduğuna inanmaları, öğrencilerin okuma tutumlarında olumlu bir etki yapmış olabilir.

Araştırmanın diğer bulgusu ana dili ile ilgilidir. Öğrencilerin okumaya yönelik tutumları, ana dili değişkenine göre istatistiksel olarak anlamlı düzeyde farklılık göstermemiştir. Araştırmanın aritmetik ortalamalarında ana dili Kürtçe olan, iki dilli sayılabilecek öğrencilerin okuma tutumlarının daha yüksek olduğu görülmüştür. Aradaki farkın istatistiksel bakımdan anlamlı olmaması, ana dilleri farklı olsa da öğrencilerin benzer sosyokültürel çevrelerden gelmeleriyle açıklanabilir. Ancak bu sonuç, iki dillilikle ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde beklenen bir durum değildir. İki dilli çocukların söylenen anlama ve kendini ifade etmede zorlandıkları görülmektedir (Sarı, 2001: 120). Almanya'nın değişik eyaletlerinde ana dili olarak Türkçe eğitimi üzerine yapılan araştırmada

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/3 Winter 2016

velilerin iki dili karışık konuştukları; Türkçe yazma, anlama ve dil bilgisinde yetersiz oldukları görülmüştür (Yıldız, 2012). Ancak burada araştırılan, beceri konusundaki başarı değil tutumdur. Bu farklılığın nedenlerinin ortaya konulabilmesi için Türkiye’de çift dilliliğin dil becerileri ve becerilere ilişkin tutum üzerindeki etkisi ile ilgili daha geniş araştırmalara ihtiyaç bulunmaktadır.

Sonuç olarak okuma tutumu ile diğer dil becerileri arasında olumlu yönde bir ilişki bulunduğundan (Baş ve Şahin, 2012) öğrencilerin okumaya yönelik tutumlarını geliştirmek için öğretmenlerin, okuma tutumlarını olumlu yönde destekleyecek etkinlikler düzenlemesine; araştırmacıların ise karma yöntemlerin kullanıldığı, okuma tutumunun farklı becerilerle ilişkisini belirlemeyi amaçlayan araştırmalar yapmasına ihtiyaç bulunmaktadır. Öğretim programları ile ders kitaplarının da bu açıdan gözden geçirilmesi, konuya ilişkin sorunların çözümünde yararlı olabilir.

KAYNAKÇA

- Akaydın, Ş. ve Çeçen, M. A. (2015). Okuma becerisiyle ilgili makaleler üzerine bir içerik analizi. *Eğitim ve Bilim*. 40 (178), 183-198.
- Akkaya, N. ve Özdemir, S. (2013). Ortaöğretim öğrencilerinin okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi (İzmir-Buca örneği). *Bartın Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 2(1), 75-96.
- Aksan, D. (2007). *Her yönüyle dil: ana çizgileriyle dilbilim*. Ankara: TDK Yayınları.
- Aktaş, Ş. ve Gündüz O. (2004). *Yazılı ve Sözlü Anlatım*. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Akyol, H. (2012). *Türkçe İlk Okuma Yazma Öğretimi*, Ankara: Pegem Akademi.
- Alexander, J.E. & Filler, R.C. (1976). *Attitudes and Reading*. Newark, Delavare: International Reading Association.
- Arslan, Y., Çelik, Z. ve Çelik, E. (2009). Üniversite öğrencilerinin okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının belirlenmesi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 26 (26), 113-124.
- Bağcı, H. (2010) “İlköğretim II. Kademe Öğrencilerinin Okumaya Yönelik Tutumlarının Değerlendirilmesi.”, e-Journay of New World Sciences Academy (NWSA), 5(4), 2018-2033. Article Number: 1C0253
- Balcı, A. (2009). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kitap okuma alışkanlığına yönelik tutumları. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(11), 265-300.
- Balcı, A., Uyar, Y. ve Büyükikiz, K. (2012). İlköğretim 6. sınıf öğrencilerinin okuma alışkanlıkları, kütüphane kullanma sıklıkları ve okumaya yönelik tutumlarının incelenmesi. *Turkish Studies*. 7(4), 965-985.
- Ballachey, E.L. (1962). *Individual in Society*. New York: McGraw Hill Book Co.
- Baş, G. (2012). Reading Attitudes of High School Students: An Analysis From Different Variables. *International Journal on New Trends in Education and Their Implications*. 3 (2), 47-58.
- Baş, G., ve Şahin, C. (2012). İlköğretim 6. 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin okuma tutumları ve yazma eğilimleri ile Türkçe dersindeki akademik başarıları arasındaki ilişki. *Turkish Studies*, 7(3), 555-572.
- Başaran, M. ve Ateş, S. (2009). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okumaya ilişkin tutumlarının incelenmesi. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 29(1), 73-92.

- Bircan, İ., Tekin, M. (1989). “Türkiye’de okuma alışkanlığının azalması sorunu ve çözüm yolları”. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 22 (1), 393-410.
- Bozpolat, E. (2010). Öğretmen adaylarının okuma alışkanlığına ilişkin tutumlarının değerlendirilmesi (Cumhuriyet Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneği). *Journal of World of Turks*. 2 (1), 411-428.
- Büyüköztürk, Ş. (2013). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Coşkun, E. (2002). Okumanın hayatımızdaki yeri ve okuma sürecinin oluşumu. *TÜBAR*, 11, 231-244.
- Çakıcı, D. (2005). Ön örgütleyicilerin okumaya yönelik tutum ve okuduğunu anlama üzerindeki etkileri. Doktora tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Çakmak, T., Yılmaz, B. (2009). *Okul öncesi dönem çocuklarının okuma alışkanlığına hazırlık durumları üzerine bir araştırma: Hacettepe Üniversitesi, Beytepe Anaokulu Örneği*. *Türk Kütüphaneciliği* 23(3), 489-509.
- Çeçen, M. A., & Deniz, E. (2015). Lise öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları (Diyarbakır ili örneği). *Mustafa Kemal Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(30), 193-212.
- Çelik, T., Öğrencilerin E-kitap Okuma Tutumlarının İncelenmesi, *Turkish Studies - International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic* Volume 10/3 Winter 2015, p. 271-284,
- Demirel, Ö. (2000). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Durualp, E., Çiçekoğlu, P. ve Durualp, E. (2013). 6-8. sınıftaki öğrencilerin okumaya ilişkin tutumlarının internet ve kitap okuma alışkanlıkları açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*. 2 (1), 115-132.
- Eşel, E. (2005). Kadın ve Erkek Beyninin Farklılıkları. *Klinik Psikofarmakoloji Bulteni*, 15(3).
- Gökdemir, A. E. (1999). Dört Temel Dil Becerisi Üzerine. *Dil Dergisi*, 76, 50-63.
- Gömlüksiz, M. N. (2004). Geleceğin öğretmenlerinin kitap okumaya ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Elektronik Eğitim Fakültesi Dergisi*. 1(1), 1-21.
- Gönen, M., Çelebi-Öncü, E., Işıtan, S. (2004). İlköğretim 5., 6. ve 7. Sınıf Öğrencilerinin Okuma Alışkanlıklarının İncelenmesi, *Millî Eğitim*, (164), 7-35.
- Güngör, A., ve Açıkgöz, K. Ü. (2005). İşbirlikli öğrenme ve geleneksel öğretimin okuduğunu anlama üzerinde etkileri ve cinsiyet ile ilişkileri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 43(43), 355-378. Uygulamada Eğitim Yönetimi, 43, 354-378.
- İşeri, K. (1998). Okuma Ediminin Eğitimsel İşlevi. *Dil Dergisi*, 70, 5-18.
- İşeri, K. (2010). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinin okuma tutumlarının incelenmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*. 7 (2), 468-487.
- Karabay, A. ve Kuşdemir Kayıran, B. (2010). İlköğretim beşinci sınıf öğrencilerinin okuduğunu anlama becerileri ve okumaya ilişkin tutumları arasındaki ilişki. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 3 (38), 110-117.

- Karasakaloğlu, N. (2006). Adnan Menderes Üniversitesi Sınıf Öğretmenliği Birinci Sınıf Öğrencilerinin Okuduğunu Anlama Düzeylerinin Çeşitli Sosyodemografik Özellikler Açısından İncelenmesi. *Ulusal Sınıf Öğretmenliği Kongresi Bildiri Kitabı*, 142-145.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Kavcar, C.; Oğuzkan, F.; Sever, S. (1997). *Türkçe Öğretimi. Türkçe ve Sınıf Öğretmenleri İçin*, Ankara: Engin Yayınevi.
- Kuzu, T. S. (2013). Öğretmen adaylarının okumaya karşı tutumları ile genel kültür düzeyleri arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi. *Dil ve Edebiyat Eğitimi Dergisi*. 2(6), 55-72.
- Martinez, R.S., Arıcak, T. & Jewell, J. (2008). Influence of reading attitude on reading achievement: A test of the temporal-interaction model, *Psychology in The Schools*,45 (10), 1010-1022.
- MEB (2015). *Türkçe Dersi 1- 8. Sınıflar Öğretim Programı*. Talim Terbiye Kurulu Başkanlığı, Ankara.
- Öz, F. (2006). *Uygulamalı Türkçe Öğretimi*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Özbay, M. (2009). *Okuma Eğitimi*. Ankara: Öncü Kitap.
- Özbay, M., Bağcı, H. ve Uyar, Y. (2008). Türkçe öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının çeşitli değişkenlere göre değerlendirilmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9(15), 117-136.
- Özdemir, E. (1993). *Okuma Sanatı*. Ankara: İnkılâp Kitabevi.
- PISA (2016). PISA 2012 Ulusal Ön Raporu. (http://pisa.meb.gov.tr/?page_id=22 (Erişim Tarihi: 21.01.2016)).
- Sallabaş, E. (2008). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin okumaya yönelik tutumları ve okuduğunu anlama becerileri arasındaki ilişki. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 9 (16), 141-155.
- Saracaloğlu, A.S., Bozkurt, N., Serin, O., (2003). Üniversite Öğrencilerinin Okuma İlgileri ve Alışkanlıklarını Etkileyen Faktörler, *Eğitim Araştırmaları*, 4(12), 149-157.
- Sever, S. (1997). *Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Tazebay, A. (1993). İlkokuma Yazma Öğretimi. *Milli Eğitim Dergisi*. (123), 6.
- Ülper, H. (2010). *Okuma ve Anlamlandırma Becerilerinin Kazandırılması*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Ünal, E. (2006). İlköğretim öğrencilerinin eleştirel okuma becerileri ile okuduğunu anlama ve okumaya ilişkin tutumları arasındaki ilişki. Yüksek Lisans Tezi, Osman Gazi Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Ünalın, Ş. (2001). *Türkçe Öğretimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Yalçın, A. (2002). Türkçe Öğretim Yöntemleri Yeni Yaklaşımlar. Ankara: Akçağ Yayınları.
- Yangın, B. (1999). *İlköğretimde Türkçe Öğretimi*, Ankara: MEB Yayınları.
- Yılmaz, B. (1992). Okuma Alışkanlığında Öğretmenin Rolü. *Eğitim Dergisi*, 1, 10-23.
- Yılmaz, M. ve Benli, N. (2010). Sınıf öğretmeni adaylarının okuma alışkanlığına yönelik tutumlarının bazı değişkenlere göre incelenmesi. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*. 12(1), 281-291.

Yücel, G. (2005). Okulöncesinde okuma tutumları ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Can, A. - Deniz, E. & Çeçen, M.A. (2016). “Ortaokul Öğrencilerinin Okuma Tutumları / Reading Attitudes of Middle School Students”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, (Prof. Dr. Hayati Akyol Armağanı), Volume 11/3 Winter 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9311>, p. 645-660.